

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 24.

Lördagen den 8 Juli

1843.

Ett ord om den Swenska Gymnastiken.

Tyskland skrifwes bland annat afwen om "Das Turnen, ein deutsch-nationales Entwicklungsmoment."

Man skulle lätteligen häraf kunna förmoda, att några andra nationer icke kände till eller öfwade någon Gymnastik, som med det Tyska "Turnen" kunde komma i fråga att jemföras, men detta får dock till en början icke tagas för en alldeles afgjord sak, emedan afwen andra länder hafwa sina efter nationalljernet lämpade kroppsöfningar, så att säkerligen intet enda Europeiskt land kan anses vara deraf alldeles i saknad, och det är ganska wißt, att de mindre civiliserade nationerna häruti icke stå tillbaka för de i kultur mera framskridna. Dessa sednare hafwa en längre tid med sådan iswer framgått på den intellectuella bildningens bana, att odlingen af den fysiska kraften ofta varit förbisehd, till och med föraktad.

Detta har icke underlåtit att medföra sin egen tillrättawisning och man börjar allt mera att se sig om efter hjälp härutinnan. Men då man härwid fordrat, att, hwad som skulle såsom ett uppfostrings- och bildningsmedel antagas, nödwändigt måste kunna i någon mån göra reda för sig i afseende på de grundbestämningar, hwarifrån det utgår, så har man börjat tänka på saken, och hwar och en har framkommit med hwad han ansett såsom djupsinnigast. Ännu synes wäl icke något särskildt Gymnastik-system hafwa förmått att öfwerwäldiga mängden af de andra, hwilket kan hafwa en förklaringsgrund deruti, att de, som derom skulle dömma, ännu i allmänhet icke känna saken mer än till namnet.

Icke förr än ett allmännare lifwande intresse för gymnastik genom erfarenhet af dess resultat och insigt i dess grunder hunnit att utvecklas, kan fråga om de särskildta systemernas förhållande till hwarandra

afgöras. Till dess får hwar och en arbeta på sitt sätt och det kan vara af intresse för oss Swenskar att se till, om wi i detta hänseende följa med tiden, och om för oss någonting på denna wäg synes kunna vara att hoppas.

Ring är ett namn, som man nu icke sällan hör nämnas ibland oss, oftast med både undran och beundran, stundom med mycken öwifshet om hwad man om den nämnde personen egenteligen skall tänka, men alltid med den aktning, man nödgas skänka den utomordentliga personligheten.

Denne man förenade med skaldens inspiration hjeltens mod och ståndaktighet samt den klaraste blick i menniskanaturens djup. Han war en af dessa skapande andar, som äro så sällsynta, och hwilkas verksamhet sträcker sig längre in i framtiden, än de själwa kunnat beräkna.

Wi skola försöka att angifwa grunddragen af hans gymnastik, såsom wi kunnat uppfatta densamma, och sålunda låta saken tala för sig sjelf, hwarwid wi wilja fästa uppmärksamheten derpå, att, då Ring mer i handling än i ord uttalade sin gymnastiska åsigt, lätteligen war uppfattning deraf i någon mån kan vara felaktig; dock tro wi, att andan och hufwudsumman af hwad wi komma att säga, är sanning.

Betraktar man ett af sculpturens mästerwerk, hwaruti konstnären lyckats, att i helgjuten form försinnliga den ide, hwaraf han varit lifwad, så finner man, att skönheten hos detsamma beror af människoformens tillräcklighet att uttrycka hwad i människosjälens lefwer, men denna formens tillräcklighet skulle åter, om man föreställde sig den framställda bilden ägande organiskt lif, bero på den grad af harmonisk kroppsutbildning, hwaraf den lefwande individen wore i besittning. Utbildandet af den kroppsiga frihet och har-

moni, hvarigenom andens materiela omhölje förvandlas från des fängelse till des williga tjenare är gymnastikens uppgift.

Uti Antikens till och öfverlemnade skapelser i bildande konst finner man renast denna harmoniska, denna egentligt sköna jemwigt emellan det inre och det yttre, ehuru äfwen här ett djupt och aningsfullt ve-mod, wid närmare betraktande synes genomskina antydande den sublima karakter, som konsten genom Christendomen skulle erhålla, och hwilken tillfölje af menniskonaturens ändlighet och andens oändlighet måste förblifwa des sanna.

Det är i känslan af denna det materielas otillräcklighet och wannagt, som den Christliga bildningen ofta föraktat, och stundom med fiendtlighet ansett odlingen af det kroppsliga, derwid förbiseende, att då den alltid måste wara i beroende deraf såsom det enda medlet för handling, det hade warit bättre att deraf göra en wän än en fiende.

Gymnastiken framträder nu såsom en medlare i den mörka striden mellan anden och naturen, hwarom hela den bildade werlden känner så mycket, då den till och med har gifwit dittens alster det mörka lynne, som genomgår så mången skalbs innersta och hos Byron törhända fått sitt skönaste och sannaste uttryck. Gymnastiken lofwar, att, om den ej förskjutes utan upptages i culturens tjenst, blifwa ett werksamt medel till kufwande och ordnande af de wilde naturkrafter, som i beständig strid med hwarandra sönderflita människans inre och hindra henne, att glad och stark följa sin höga bestämmelse. Den will lära henne att i lifwets särskilda förhållanden, såwål i den lifligaste handling, som i den lugnaste ro, röra sig och wara till på det skönaste, ädlaste sätt. Den will på samma gång sätta de kroppsliga krafterna under wiljans fria wälde och gifwa wiljan ledning till ett ädelt sätt att yttra sig, derigenom att hon lärer människan att röra sig i rena former.

För att uppnå detta ändamål, synes den enklaste wägen wara, att, med ledning af de mönster i bildande konst, som af de mest erkända snillen blifwit frambragta, anställa öfningar ledande till insigt uti och känsla af rörelseformernas sanning och skönhet. Men om man detta försöker, skall man hos de flesta personer finna en så stor brist på så wäl uppfattning af formsanning, som ännu mer på känsla af möjlighet att kroppsligen framställa och uttrycka denna uppfattning, att man med den sorg, som endast konstnärn rätt kan

känna, nödgas lemna detta sätt att gå tillwäga, fördrifwen derifrån af de det ömtåliga konstnärssinnet mest hänande gestalter. Man skall finna en swaghet och oförmåga uti att röra sig i renare former, som till en början synes illa öfwerensstämma med den höga tanke om egen kraft, som hos så många personer är rådande, men som wid ett närmare påseende merändels på det nogaste motfwarar det inre lynnet och förmågan. Man finner med ett ord, att Gymnastiken såsom bildningsmedel är så främmande, att man derom har swårt att göra sig en klar föreställning. Man finner att trädet måste först planteras och under uppwarandet wårdas innan det kan bära blommor och frukter.

Då man sålunda sett den allmänt stora oförmågan att röra sig i renare och genom deri framträdande idéer mångfaldigt nyanserade former, så ledes man på den tanken, att genom rörelseformens enkelhet bereda möjlighet för des fullkomligare uppnående. Då man utgår härifrån blifwer det nödigt att uppsöka de första, enkla bestämmandena för all form. Man måste se till, om uti den menskliga kroppsmekanismen det gifwes någon grundlinie, hwartill alla andra linier kunna refereras. Denna finner man i perpendikularlinien bestämd genom tyngdkraften, det är grundlinien för all form, den, hwarit det fysiska lifwets centripetal och centrifugala krafter få sin bestämning. Då denna linie är summen, blifwer horizontallinien den nästa, hwarpå uppmärksamheten såsom formbestämmande måste riktas och förhållandet emellan dessa båda linier, uttryckt uti den räta vinkeln, måste läggas till grund för fastställandet af all rörelseform, antingen den yttrar sig i perpendikulärt, horizontalt, eller något af de mellan dessa liggande planer.

Genom den halfwa räta vinkeln kunna ytterligare linier för rörelseformers bestämmande finnas, och genom dessa trenne grundriktningar så wäl enkla som sammansatta tillämpning på människokroppens mekanism en rörelselära bestämmas, som i sig förenar den största enkelhet och mångfald.

De olika grader af hastighet, hwarmed rörelserna kunna verkställas, bilda äfwen för sig ensamt en oändlig variation, hvars tillämpning på formens variationer gifwer den som will utöfwa endast denna del af gymnastiken ett tillräckligt öfningsfält.

Denna afdelning af gymnastiken, som man med skäl har kallat den *pädagogiska*, emedan detta ord angifwer des rätta användande och tillämpning, har

till sitt särskildta ändamål, att, under det den utvecklar människokroppens krafter, sätta dem under wiljans wälde, och således öfwerwinna både den kufwande tyngden och de ärfda eller förwärfwade ensidiga riktningar i kroppsutbildning, som törhända träffande skulle kunna benämnas kroppsliga fördomar.

Men ehuru denna del af gymnastiken måste föregå all annan gymnastisk bildning, och med allt skäl kan anses såsom dess första och wigtigaste afdelning, så blir det dock här lika litet som på något annat bildningsfält den enskildte tillåtet, att, med uteslutande afseende på sin egen utbildning, förbise och lemna åsido de anspråk på nyttig tillämpning, som med rätta kunna anses stegrade i den mån tillfälle till sannt verksam bildnings förwärfwande finnes vara beredt. Det inträder för hwar och en den tidpunkt, då han, om han rätt lyssnar till den röst, som talar inom honom, skall finna sin verksamhets riktning klart angifwen; då han icke mer får blott samla skatter, utan äfwen måste använda dem, då han bör känna sig uppfordrad, att med hela sin förmåga bidra till sanningens och det godas seger. Då måste han ofta nog lemna bakom sig de mest lockande utsigter för egen tillfredsställelse, för att med de krafter han äger bekämpa de hinder, som möta honom under det han troget följer sin kallelses bud. På hwilken bana han än må wandra, så wänta honom strider, och han bör beständigt vara beredd, att, utan bitterhet och utan klagan med glädt mod wäga allt uti sitt fall. Det är derföre af wigt, att ynglingen öfwas till strider och icke allenast till ordets strider utan äfwen till handlingens, och gymnastikens, som bemäktigat sig utblidningen af all handlingens medel, den menfliga organismen, har derföre till sin andra hufwudafdelning fastställt stridsläran.

Ändamålet med all strid är undanröjandet af de hinder, som möta den till handling stegrade wiljan, och, då intet mäktigare hinder kan möta människan, än hennes life, så framställer den personliga striden hand emot hand och öga i öga den högsta utveckling af stridens idé. Men då förswaret är lika heligt som häanden är ohelig, så får och skall man i en rätt strid hwilken alltid måste innebära uti sig ett försvarande, använda all sin kraft till segerns winnande äfwen om detta icke kan ske genom annat, än fiendens tillintetgörande. Att genom förstörandet af centralorganet för det fysiska lifwet låta motståndaren upphöra att existera och sålunda beröfwa honom hwarje möjlighet att skada blifwer således den till det högsta allwar steg-

rade stridens yttersta mål. Genom det nämnda centralorganets läge bestämmes sålunda stridsrörelsernas riktning, antingen de yttra sig såsom afwisande anfall eller taga anfallets form, för att med samlad kraftansträngning frambringa det slutliga afgörandet.

Sedan stridens natur är förstådd, behöfwer den Ringiska gymnastiken för uppnäendet af dess ändamål endast tillämpa och genom öfning fullkomna hwad den genom sin pädagogiska afdelning redan framfallat. Den militära afdelningen hvars särskildta ändamål är att med eller utan ett wapen (hwilket här tillika är en symbol af alla de yttre medel, hwilka den stridande har att befalla öfwer) sätta motståndarens wilja under det till strid nödgades; blifwer sålunda endast en utveckling af den första afdelningen, den pädagogiska.

Men genom striden winnes frid och icke allenast den yttre friden utan genom den alla krafterns gemensamma ansträngning, som striden fordrar, winner man ett wälde öfwer sig sjelf och en känsla af frihet och harmoni härrörande deraf att man erfarit huruledes magten öfwer de yttre tingen är en följd af det wälde man äger öfwer sig sjelf. Och ju mer man sålunda bekämpat och besegrat yttre hinder och framför allt sig sjelf, desto mera känner man sig fri och oberoende. Lifwet blifwer då skönt och hwarje åskådning uttalar sig med lätthet och sanning. Andens frihet fängslas icke mer af kroppsliga bojor, konstens alster blifwa icke främmande och oförstådda, utan kunna såsom mönster tillämpas i den bildningsriktning, som söker utveckla personlighetens skönhet, det är den *ästhetiska* gymnastiken.

Vi hafwa nu antydt den wäg gymnastiken följer för att uppnå sitt mål, när den har att göra med individer, som sakna sann kroppslig utbildning, men hwilkas hälsa dock icke ännu är undergräfd. Har detta redan inträffat, så kan dock ännu gymnastiken verka högst wälgörande och på ett enkelt med naturens egen mening wäl öfwerensstämmande sätt corrigera abnormiterna. Med oafslätligt affeende på organismens helhet lägger den då till grund för rörelsewerkningarnas sammanhang en så djup och omfattande harmoni, att den genom dess modulationer förmår häfwa de genom sjukdomsförhållanderna inträdande dissonancerna.

Denna gymnastikens afdelning har blifwit kallad den *medikala* och genom de för densamma företrädeswis nödwändiga naturvetenskapliga studierna får gymnastikens teori sin fulländning och sin fasta grund.

Den träder här i närmaste beröring med läkarevetenskapen, och kommer säkerligen att inverka på densamma lifasom tillämpningen af des förut nämnda afdelningar icke kan undgå att hafwa ett betydande inflytande på pädagogikens, militärwäsendets och den bildande konstens utveckling.

Af dessa fyra gymnastikens helhet bildande grundafdelningar äro den pädagogiska och den militära utbildade till fullkomlig användbarhet. Den medicinska är under utarbetning och för den ästhetiska är äfwen något gjordt.

Gymnastik finnes således äfwen hos oss och wi kunna säkerligen hoppas, att den Swenska gymnastiken en gång förstådd icke skall stå tillbaka för sina medtalarinnor.

G. N.

Antikritik.

(Slut fr. föreg. nr.)

Rec. klandrar, att jag, enligt hwad "Patreille och efter honom alla Författare uppgifwit," sagt mandiblerna vara "bidentatæ," fastän de "hos många arter finnas 3-tandade," och han utbreder sig deröfwer "hvilka wigtiga kännetecken" jag "skulle hafwa funnit om jag undersökt förhållandet i naturen, i stället för att blindt lita på andras beskrifningar." Nu är lifwäl rätta förhållandet det, att Crabronernas mandibler äro merendels 2-tandade, men äfwen hos några 3-tandade, och just med detta antal (2—3) tänder befinnas mandiblerna jemwäl vara afsritade på mina plancher, hwilket wäl förutsätter en föregående undersökning om förhållandet i naturen. Af de författare som i sednare tider afhandlat denna insektgrupp, neml. **Sr Fargeau, van der Linden** och **Shuckard** kunde jag i detta hänseende så mycket mindre hafwa någon ledning, som de förstnämnde icke omtala mandiblernas formfilnad, och **Shuckards** arbete, först sedan min monografi war tryckt, kom mig tillhanda. Hwad föröfrigt angår wigten af de kännemärken, som hämtas af ifrågawarande mundelars varierande tand-antal, hwaraf man i **Fabricii** tid gjorde så mycket wäsende, men hwilket nu betydligt lagt sig, sedan man i många fall börjat inse des oanvändbarhet, så synes Rec. ingalunda wara den, som deröfwer bäst kan dömma.

Metanotum finner Rec. wara ett "opassande ord;" men uppger intet skäl hwarföre han så anser det. Såsom motsats af pronotum begagna lifwäl Entomologerna denna lämpliga term, i stället för metathorax.

Jag har icke sagt, såsom Rec. will antyda, att "hwarje art har någon egen (olika) sculptur på metanotum," utan jag har wid uppräknandet af **slägtkännemärkena** hos **Crabro** sagt, att "metanotum (bakryggen) är utmärkt genom alltid karakteriserande sculptur," h. e. genom ett kännemärke, som alltid (älgande rum hos alla arter) karakteriserar detta slägte. Om än enahanda sculptur återfinnes hos flere arter, hwilket wisserligen är händelsen, så står detta icke i strid med min uppgift. Först då upphörde sculpturen att wara en för slägtet alltid karakteriserande nota, om någon art finnes, som saknade densamma. Då Rec. här förblandat slägtmärke och artmärke, hade han ej så modigt bort falla min uppgift för "alldeles falsk."

"Abdomen adhærens" är ett ord, på hwilket Rec. åter stöter sig. Såsom swar på frågan "hwad kan meningen wara med termen," får jag hänwisa Rec. till den allmänt kända skillnaden emellan **abdomen sessile** och **petiolatum**.

Jag har sjelf indelat **Crabro**-arterna uti dem, som hafwa **swart, enfärgadt underlif, och swart, gulsfäcigt underlif**, och kunde således icke wara okunnig om att segmenterna "hos många (en del) arter äro ofsfäfade."

Om Rec. behagat slå opp i **Kröyers** Tidsskrift, hade han kunnat få öfvertyga sig att namnet **Analfiäll**, som gör Rec. så mycket hufwudbry, före mig warit nyttjadt om underlifwets yttersta del, såsom warande af stilkfaktig bildning, utan att Rec., som förmodligen äfwen welat låta höra sin befantskap med "Dägghjuren," behöft återopa "halskotorna **Atlas** och **Epistropheus**" för att derigenom söka bewisa, att de helt annorlunda konstruerade analfiällen äro identiska med abdomens segmenter. Men hwem wet icke att hos Insekterna första antennleden kallas **scapus** och de öfriga tillsammanstagne **flagellum**, ehuru de gemensamt utgöra antennen; eller för att widblifwa det af Rec. anförda exemplet om "fingrarna," kunde man ju af samma skäl som Rec. icke will medgifwa en särskild benämning åt de i abdomens spets belägna olifdanade delar, påstå, att **nageln** icke borde heta **nagel**, utan t. ex. **tumled** derföre att den wore i sammanhang med tummen.

De omnämnda unguiculi kunna jemförelsevis här med lika skal kallas *tenues* som "*mediocres*," och Rec:s "*teretes*" är wid detta tillfälle icke egentligare sagdt än mitt: *compressi*.

Uti slägtkarakteren har jag anført att Pulvilli äro *varii variis*. Men att jag uti beskrifningarne ej widare omtalat dessa delars skiljaktighet, härleder sig deraf, att jag förnämligast welat fästa uppmärksamheten på sådana kroppsdelar som förete *waraktigare* kännetecken, hvarigenom arterna äfwen uti samlingar kunde bestämmas. Men pulwilli hopstorka efter djurets död, deras rätta form förändras och de blifwa nästan alla lika, samt i sådant skick mindre tjenliga till artmärke. Äfwen några Franska och Engelska Författare hafwa ådagalagdt att skillnad i dessa tagputors form verkligen finnes. Emedlertid har detta mitt underlåtande att införa pulwillerna i artbeskrifningarne, hwilket Rec. med begärlighet synes omfattat för att genom anmälan derom wäcka mistroende till arbetet, förledt Rec., som sålunda icke undersökt förhållandet i naturen, till den ogrundade slutsats att emellan oftanämnda pulwilli "*någon olifhet icke finnes.*" (!)

Rec. fortsar widare: "På 3:de sidan (hos Förf.) står wid wingarnes beskrifning "*areolis discoidalibus 1*" och det i stället för 2! hwilket är af stor betydhet." Huru litet Rec. förstår att bedömma hwad som är af stor eller af ringa betydhet för karakteriseringen af Hymenopter-Genera torde af det redan anförda wara temmeligen påtagligt. Här lemna Rec. ännu ett bewis på sin metod att wälja kännemärken. Han har nemligen behagat påbörda Crabronerna 2 distfält i framvingen, då der likwisst icke finnes och omöjligan kan finnas mer än ett enda. Ty om 2:ne distfält förekomma, så är insektet icke någon Crabro, utan måste räknas till ett annat slägte.

Van der Linden har icke, såsom Rec påstår, uppgifwit antennledningarnas antal hos Crabro *subterraneus* L., åtminstone finnes icke en sådan uppgift i hans verk *Part. 2*, pag. 46, utan det war *Et Fargeau*, som först anmärkte detta förhållande. *B. d. Linden* kände icke en gång den rätta hannen till *Cr. subterraneus*, såsom jag bewisat uti min *Monogr.* p. 73; ty han anförer såsom synonym *Panzer's Cr. alatus*, en wäl determinerad art, men som ännu icke blifwit funnen inom Skandinavien. Då jag för öfrigt uppgifwit så många andra tillförlitliga kännetecken, ansåg jag det wara nog, att endast i slägtbeskrifningen anföras antennledningarnas antal, helst detta hos alla arternas

honor är lika (12), och antennerna blott hos hannarne äro 12—13-ledade. Och då således högsta antalet af antennleder hos någon Crabro-hanne är 13, kan det icke förwilla, att Artisten på figuren af *Cr. borealis* antenn råkat tillsätta ett strek för mycket samt att derigenom af den långa terminalleden blifwit 2 leder i stället för en.

I fortsättningen af sin Recension (N:r 21 s. 166) anmärker Hr —n—, att jag upptagit endast "28 skandinaviska arter af Crabro," hwaribland de "4" skulle wara "ofullständigt kända," och en, *Cr. van der Lindeni*, såsom "blott funnen i Finland" icke kunna räknas till Skandinaviska Faunan, samt att Rec. sjelf "med säkerhet känner ej mindre än 39 arter," således 11 mer än jag. Detta låter förträffligt; men låtom öf träda något närmare till granskningen af sanna förhållandet.

Uti ett af mig utgifwit sednare arbete, *Dispositio Methodica*, hwilket, då fråga war om uppsumring af mina arter, Rec. låtsar ignorera, ehuru det wid frågan om Crabro *van der Lindeni**, der han tyckte sig ha ett tillfälle att ge ett sidohugg, wisar sig att han äfwen tagit kännedom om denna Afhandling, har jag anført 35 Skandinaviska arter. Jag har följaktligen upptagit lika många Skandinaviska, som *van der Linden* uppgifwer Europeiska. Och den under rättelsen skall utan twifwel högeligen förtryta Rec., att jag uti ett ännu sednare arbete, hwars första del redan är lagd under pressen, beskrifwit 40 Skandinaviska Crabro-species, samt således åtminstone en art mera än Rec. känner, eller som skall finnas uti dessa rifa, men för hela den entomologiska werlden allt intill denna stund obefanta samling. — Att jag hittills ej warit nog lycklig att till alla påträffa "begge könen," är ett misöde, som hwar och en, hwilken befattar sig med den "öfverskadliga" djurskarens efterforskande, wäl måste widkännas och derifrån Rec:s erfarenhet, enligt des eget erkännande, icke gör ett undantag. Men det af mig funna ettdera könet till de sålunda ännu "ofullständigt kända" arterna är emedlertid så karakteristiskt,

*) som Rec. anser helt rätt och slätt bör heta Crabro *Lindeni*, på samma sätt som Drislägget hwilket bär von *Linnés* namn kallas *Linnæa* icke von *Linnæa*. Å ja! Men wi weta dock att *Linné* kallade en Lep.dopter-art: *Tinea* (*Adela*) *De Geerella*, icke *Geerella*, hwilken än i dag bär samma namn, samt att reglorna för bildandet af ett generiskt och ett specifikt namn icke äro alldeles desamma.

att någon tvekan om des arträttighet icke bör kunna uppstå. — Så länge Rec. icke offentliggjort sina föregifna arter, måste de, att dömma af Rec:s nu ådaga lagda entomologiska proffstycke, förefomma en hwar ganska problematiska. Det kan wäl wara möjligt, ja till och med troligt, att Rec. har sett 39 Crabroformer; men om dessa blefwo underkastade en behörig granskning, så är det lika troligt att de skulle kunna reduceras till ett inifränkt antal verkliga arter. De så der på slump uppgifna species synas högst twifelaktiga. Wi känna att t. ex. *Ichneumonis luctatorii* 11 varieteter hafwa af författare blifwit beskrifne som 8 särskilda arter. Af *Coccinellæ variabilis* 34 aberrationer skulle också en Liebhaber lätt kunna rada upp ett lika antal species. Hade jag, enligt mången art-jägarers princip, welat upphöja de af mig observerade och anförde märkligare Crabro-varieteter till rang och wärdighet af species, så skulle min Monografi kommit att pråla med minst 50 arter. Men sådant strykt må wara förbehållet åt dem, som taxera arbetens godhet endast efter ett stort antal uppräknade artnamn, obekymrade föröfrigt huru det förhåller sig med arträttigheten, och förgätande Mästarens ord: "plantas (här insecta) ipsas, non vero numerum earum auctum, attendendum judicavi."

Om Rec. behagat efterse hwad jag i min ofwän nämnda Disp. Method. s. 14. Spec. 96, uttryckligen sagt om Crabr. v. d. Lindeni: "utrumque sexum in Norwegia 1840 et in Ostro-Gothia 1841 legi," så hade han wäl unnat denna art få "räknas till de Skandinaviska" och icke påstått att den ännu "blott" wore "funnen i Finland."

I anledning af Rec:s fråga om jag någonsin undersökt R. Wet. Akademiens, Dalmans, Gyllenhaals, (läs: Gyllenhals), Schönherres, Bohemanns (läs: Bohemans), Sundewalls, Wahlbergs, Fähræi, Nyblæi, Marklins, Thunbergs och Hæffners Swenska, samt Schiödtes Danska samlingar, bör jag upplysa, att jag, twertemot hwad Rec. tror sig känna, icke blott rådfrågat de flesta af dessa kollektioner, hwilka så ofta de innehållit något eget blifwit af mig citerade, utan hwad som varit mig ännu mera förmånligt, jag har äfwen fått jemföra och granska typerna för Fal-léus och Zetterstedts Hymenopter-Arbeten, i dessa Författares samlingar, som i afseende på de Skandinaviska Hymenopter-Arterna ofstridigt äro de fullständiga wi äga. Jag kan till de sålunda granskade Hymenopter-samlingarne äfwen lägga Ljunghska icke obe-

tydliga kollektionen, som nu tillhör Akademien härstädes. Sjelf har jag också haft lyckliga tillfällen att i entomologiskt hänseende få undersöka många om icke de flesta provinser i Sverige, och jag har äfwen för samma ändamål varit i Lappmarken, Norrige och Köpenhamn, på hwilket sistnämnde ställe jag utom Schiödtes rika och wäl ordnade samling, äfwen genomgått Tönder Lunds, Westermanns och Stagers kabinetter. Att jag icke begagnat Sundewalls och Nyblæi samlingar, kommer sig deraf att dessa äro mycket fattiga på Hymenoptera.

Termen "diagonal," som jag nyttjat om den linnea, hwilken löper längs åt midten af hufswudet, thorax, m. m. hos Crabro, samt delar dem i 2:ne hälfter, ärnar jag, oaktadt Rec:s förkastande deraf, bibehålla, helst då jag i arbetet förklarar hwad jag dermed förstår, utan att likwäl med Rec. wilja påstå att den har sin riktning "framifrån och bakåt," i synnerhet som den hos åtskilliga är tydligare markerad på thorax än på hufswudet, der den ofta nästan försvinner.

Rec. tillägger widare: "Förf. tror sig se det tibia hos Crabro är prismatiskt, men ingen annan skall någonsin kunna se det." Swarken jag eller någon annan har sagt att tibia hos Crabro är blott prismatiskt, men wäl har jag anført att tibierna äro "koniskt prismatiska," och sådane äro de jemwäl i naturen.

Rec. anmärker, att hwad jag yttrat "om sporrarne (hos Crabro) gäller nästan om alla steklar." Uppgiften är ju således icke oriktig, när den gäller om alla. Men den läser i ett entomologiskt arbete likwäl icke böra anses mera öfwerflödig, än om man t. ex. i ett ornithologiskt verk uti den generella karakteren öfwer Roffoglarne finge läsa att (utan undantag): "näbben är tjock och stark" och "florna äro starka, krökta, spetsiga," samt sedermera åter i dessa foglars underafdelningar: "näbben tjock, florna starka, krökta och spetsiga," och slutligen uti den speciella beskrifningen änyo upprepadt: "florna starka, krökta och spetsiga," på hwilket sätt att beskrifwa icke saknas exempel. Men huru will Rec. anse walet af kännemärken för karakteren, då uti samma verk och öfwer samma Roffoglar (Raptatores), som nyss uti familjemärket sades hafwa tjock, stark näbb och starka krökta flor, det om några arter heter: "näbben liten och swag," och "florna sakna styrka," äro "temligen räta, föga böjda." ?!

Orsaken hwarföre jag börjat mitt arbete med en Monografi, eller, som jag trott mig kunna kalla den, fullständig Naturhistorisk Undersökning om de arter hwilka tillhöra ett typiskt genus (Crabro), war den, att jag sedermera wid bearbetandet af de återstående Släktena inom samma Stor-Afdelning skulle genom hänvisningar till de gemensamma karaktererna kunna wid den bekräftande delen undwifa "widlyftighet."

Den tirad, hwarmed Rec. slutar sin utgjutelse, och som tyckes skola wara glanspunkten i des skrift, är så egen i sitt slag, och så bewisande hwaråt Rec. syftar med sitt angrepp emot mig, just i det ögonblick då jag står i ansökning till en Entomologisk Lärareplats och frågan om min befordran dertill är under ventilation, att jag anser mig böra anföra den i des helhet, på det att dels icke något ord deraf må för Läsaren gå förloradt, och dels jag må få tillfälle att interfoliera den med ett par anmärkningar. Den lyder på följande sätt:

"Rec. har hört på fullt allwar påstås, at, H:r D. skall ha "Europeiskt ryktbarhet." Will man kalla det för Europeiskt ryktbarhet, att correspondera med några utländska samlare" (wet Rec. med hwilka utländska Wetenskapsmän jag corresponderar?) "och att vara ledamot af några obetydligare lärda Sällskaper i utlandet" (till obetydligare (!) utrikes lärda Sällskaper räknar Rec. sålunda: Societé Entomologique de France à Paris; Wetterauische Gesellschaft für die gesammte Naturkunde in Hanau; Naturforschende Gesellschaft zu Leipzig; Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften in Marburg; Naturforschende Verein in Hamburg; Naturforschende Gesellschaft in Zürich, m. fl., af hwilka jag har den hedern att wara medlem; det skulle verkligen wara intressant att weta hwilka sällskaper Rec. räknar till betydligare), "så är detta en ryktbarhet, som både kan fås för temligen godt pris (!) af den som sikar derefter, och hvars rätta betydighet man också rättnu (!) lärt sig att wederbörligen uppfatta." Någon widare kommentering häröfwer anser jag wara alldeles öfwerflödig. Lund d. 6 Juni 1843.

A. G. Dahlbom.

Akademiska Underrättelser:

Lund d. 26 Juni. Såsom sökande till Professionen i dogmatik och moral-theologi hafwa sig anmält:

Bibliotekarien Doktor H. Neuterdahl och Theol. Adjunkten J. Pettersson; till Professionen i fäderneslandets gällande allmänna civilrätt: Juris Adjunkten F. Schrewelius; till Professionen i fäderneslandets gällande allmänna kriminalrätt: Akademi-Sekreteraren, J. U. C., Chr. Raumann; till Professionen i fäderneslandets gällande administrativa rätt och i national-ekonomi: Juris Adjunkten, J. U. C., Jak. Lundell; till Professionen i Praktiska Philosophien Eloqu. Rom. Adjunkten, Mag. P. Genberg; Philos. Pract. Docenten, Mag. J. B. Hoflund, Philos. Theor. Docenten, Mag. J. E. Riez och Philos. Adjunkten, Mag. A. C. Lindblom.

Svensk Litteratur under Juni månad:

Zoologi: Lärobok i Dogm-Historien för Prest- och Pastoral-examina, af C. J. Lénström. 44 ff. — Handlingar rörande Presföret i Wexerås 1842. — Återställandet af Första Christina Församlingen, såsom ett medel till de åttilliga Christina Partiernas Förening, af Philadelphos. Öfvers. 24 ff. — Skrifte- och Communion-Bok, af Dr A. Fritsch. Öfvers. 16 ff. — Berättelser ur den Heliga Skrift. Bearbetade efter Johan Hübner. Semte Christina Kyrko-Historien i kort Sammandrag af D. H. W. Eklundh. 3:de öfwerfädda uppl. 28 ff. — Irones öfning till saligheten. Framställd i Beträktelser öfwer de årliga Sön- och Högtidsdagarnes Evangelier. Utg. af A. Björkquist, vice Pastor. Öfvers. fr. Finfan af L. S. Åhrén, Phil. Mag. och Kapellans-Adjunct i Munsala. 3: 32. — Dr J. J. Rambachs Kristus i Mose, eller Beträktelser öfwer de förnämsta Prophetior om Christo, och märkwärdigaste förebilder till Honom, hwilka i Mosis Fem Böcker äro till sinandes; fordom i offentliga Predikningar föredragne uti Wapenhuset i Halle, men sedermera efter författarens död till trycket befordrade af Dr J. Ph. Fresenius. Öfvers. 2: 32. — J. Cauteri Predikningar på alla Sön- och Högtidsdagar i året. Med författarens porträtt och Iefnadssteckning. Öfversatta och utgifna af J. H. Ekendal. 2 R:dr. — Koran, öfvers. från Arabiska Originalen semte en historisk inledning af Fr. Crusenstolpe. 5: 40.

Juridie: Philibert Humbat, *De crimine falsi*, special receptu ad jus Suecanum habito. Dissertatio acad. — Fransyska Rättegångs-Historier från 16:de och 17:de århund., berättade af Pitaval. Öfvers. 16 ff. — Förslag till Brandfods-Bolag och Brandförsäkrings-Inrättning för Lösegendom i Stockholm. 16 ff.

Pädagogik: Erinringar från Fölkföreläringar i Upsala, hållet den 6:te, 7:de och 8:de Maj 1843, efter anmodan meddelade af A. N. Schmidt, Rector wid Wexelunderwisingsskullskapets Normalskola i Stockholm. — Tal wid Inwigningen af Erke-Stiftets Seminarium för Fölkföreläring d. 6:te Maj 1843, af C. F. af Wingård. 8 ff.

Filologi: S. Cavallin, *De formis casuum Græcorum commentatio*.

Historia och Geografi: Konung Gustaf 3:s efterlemnade och femtio år efter hans död öppnade Papper. Öfversikt, utdrag och jemförelse af E. G. Geijer. Första delen. 1: 16. — Runa. En Skrift för Jäderne-landets Jörnvännen, utg. af Richard Dybeck. 3:te Häftet. 1: 40. — Handlingar rörande Sveriges Historia ur utrikes Arkiver samlade och utg. af And. Fryxell. Fjerde Delen. 2: 16. — DelaGardiska Arkivet. 19:de och 20:de DD., innehållande Materialier till S. E. Grefwe J. G. DelaGardies Iesnadsteckning. Utgifne af P. Wieselgren. (med facsimilier) 2: 32. — Biografiskt Lexikon öfver namnkunnige Swenske Män. 9:de Bandets 2:dra häfte. 28 ff. — Peter den Store och hans Tid, framskälde efter de bästa uppgifter af Dr. K. F. Reiche. Öfvers. 7 häften text med 14 stålgravyrer. 4: 32. — Skandinaviska Studenternas möte i Juni 1843. 16 ff. — Stockholm. Ett minne för dem som lemnat, och en Handbok för dem som besöka Hufvudstaden. 24 ff. — Stockholms sköna Nejder. Dolf Ulflygter i Hufvudstadens omgifningar. 24 ff. — (Aug. Emil Lindblom) Rese-Intyck. Ur min dagb. f. 1840 och 1841. Andra häftet. Från Genève till Neapel. 1: 24. — Karl Wilhelm, Amerikas upptäckande genom Norrmännen, 500 år före Columbus. Öfvers. med tillägg och anmärkningar af Wihl. Malm. Med 1 karta och 2 pl. 1: 24.

Sköna Vetenskaperna: Genre-Målningar af en Plantstrykare. Nr 2. Kontanter och Romaner, 20 ff., Nr 3 Riksdagsmannawalet 24 ff. — James, Zigenaren, 6—8 (sista) hh. (N. Läs-Bibl. 1842—43, 44—46 hh.) — Doktor Herbeau af Jules Sandeau. 1. h. (Nytt Läs-Bibl. 1842—43, 47 h.) 8 ff. — En trappa upp och på nedra botten eller Grofhandlaren och Kläd-måtlaren. Bådevill i 3 akter. Efter Mélesvilles och Carmouches's Franska imitation af Restroys Tyfska original. Bearbetad för Swenska scenen af författaren till "Pöstitvåtaren" m. ff., 32 ff. — Spinarosa. Sorgespel i 5 Akter på vers. Från Tyfskan af Cajus Anonymus Translator. Efter "Das Bild" af Houwald. 1 R:dr. — Statan eller Stölden i byn Palaiseau. Opera i två akter, af Cherardini. Musiken af Rossini. 24 ff. — Doimans Skapelse. Lyrisk Fantasi af J. B. 16 ff. — Nya Krigsmanna-Sånger (18 ff.) för Swenska Soldater att sjunga i lägret å Ladugårdsgärdet 1843. 8 ff. — 1843 års Samling af Swenska Anekdoter. 36 ff.

Skön Konst: Sveriges Store Män etc. 23—25 hh. 36 ff. — Sveriges märkvärdigaste Truntimmer. 4:de häftet. 12 ff. — Plancher till en Majdag i Wärend. 1 R:dr. — Scener ur Soldattilfvet förr och nu, efter B. Adam m. ff. 1843. 32 ff. — Porträtt af S. M. Konungen till häst, lithogr. af E. v. Scheele, aftryckt på Chinesiskt papper. 1 R:dr. — Swenska Konungar och deras tidehvarf, m. m. 37—39 (sista) hh. 6 R:dr. — Förteckning öfver de Kongl. Museum tillhöriga Tafelor, hvilka förvaras i Nedra Galleriet på Stockholms Slott 1843. Med plancher. 32 ff. — Romerska Kolonn-ordningar, estar Vignola. Handbok för Arkitekter och Konströrer.

Jemte ett alfabetiskt ordregister öfver de flesta i byggnadskonsten förekommande fransyska ord, af Urbain Vitry. Med Swensk öfversättning eller förklaring och 24 plancher. 2 R:dr. — Sånger wid Piano ur en Majdag i Wärend. 2 R:dr. — Twenne Duetter. (Ungdomsminnet, Duo för 2 Sopraner, tillagnad Demoiellerna Elma Ström och Julie Widerberg.) (Soldatens Järväl, Duo för Tenor och Bas, tillagnad Herr Olof Strandberg och Isidor Dannström.) Med accompagnement för Pianoforte, af Aug. Säfström. 32 ff. — Balda Sycken ur operan Statan eller Stölden i byn Palaiseau. Musiken af J. Rossini, arrangerad f. Pianoforte. 1: 16. — Trois Morceaux en forme de Valse pour le Piano. Composés & dédiés à Mademoiselle Lilli Gahne, par C. Fr. Sandberg. 24 ff.

Läkarevetenskap: Afhandling om Barns sjukdomar, af J. G. Collin. 2:dra Delen. 1: 40. — Om Stora Barnhuset i Stockholm, dess Stiftelse, Donationer, Förvaltning m. m. 16 ff. — Helsingvännan. En folkkrift om Wattnet och Andan, såsom menniskans bästa läkemedel. Utg. af J. D. Lagberg. 2:dra häft. 16 ff. — Wattnets begagnande såsom läkemedel, eller Wattneturen för 100 år sedan densamma som nu. Enligt ansedde läkares och egen 40:årig erfarenhet af John Smith. Fjerde upplagan med förord af E. U. Sonden. 16 ff. — S. Säterberg, Reflexioner öfver den praktiska Medicinen. Akademisk afhandling. — Om Kräkning och de wanliga Kräkmedlen wid innanmätnas, serdeles hiernans, blodöfversyllnad och inflammation, af P. J. Liedbeck. 12 ff. — Föreläsningar öfver Medicinens Historia af Dr. L. S. Friedländer. Öfvers. af G. Eriksson. 2: 40.

(Fortf. o. slut n. g.)

Rättelse:

Genom radernas förverling har wid ombrytningen af förra Numret af denna Tidning, sidan 182, 1:sta spaltens sista rad följande lydelse: "om Sufelandts bruket, att skrifwa 12 uns skall anses för fel, så ju 12 uns? Under samma Nr 9 läses också följande: "Engelska läkarne, som anse sin bildning större än de torde det få räknas till de minsta." Wår liber håller swenska läkarne;" läs: om Sufelandts bruket, att skrifwa 12 uns skall anses för fel, så torde det få räknas till de minsta." Wår liber håller ju 12 uns? Under detta Nr 9 läses också följande: "Engelska läkarne, som anse sin bildning större än de swenska läkarne;" etc.

(Härmed följer ett Bihang.)

N:o 25 af denna Tidning utgifwes Lördagen d. 22 Juli.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1843.

Bihang

till

Studier Kritiker och Notiser N:r 24.

Då wid Numret 32 förra årgången H:r Professor Ekelunds s. t. *Gennmälan* såsom Bihang finnes intagen, och det tillfölje af hans egen uppmaning, så meddelas här a) början af den recension, som densamma för- anledt, samt det svar b) till nämde gennmälan Prof. Hill redan då författat, men hvars tryckande han, då för- tiden af skonsamhet afstod från att yrka.

a) Specimen exercitii analytici etc. quod publ. erud. exam. subjeit C. J. Hill, Ph. Dr. Lund 1830. 4:o 56 pag.

De principio integrationis etc. Tractatus mathematicus, quem publ. disquis. subjeit A. W. Ekelund, Ph. Mag. Math. Adj. ord. Lund 1830. 4:o 42 pag.

Författeren til det förste af disse tvende academi- ske Skrifter har allerede för flere Aar siden gjort sig bekjent ved mathematiska Arbejder, men fornem- meligen ved sit Bidrag til det i Berlin af Crelle ud- givne fortreffelige Tidsskrift for Mathematik. Förf. havde allerede heri ikke blot viist sig fortrolig med de nyeste og vigtigste Fremskridt af Videnskaben, men ogsaa med Held befattet sig med nogle af de vanskeligste Undersøgelser, og just med saadanne, som nu i sær- deleshed synes at svare til Videnskabens Fordringer, nemlig med Læren om Functionernes Reduction og Beregning. Iblandt den uendelige Mængde af Begreber, der ofte uden Orden ere samlede ved Videnskabens tiltagende Udvidelse, gives der nogle, som have særdeles Vigtighed fremfor andre, og hvorom de øvrige kunne ordnes i forskjellige Grupper. Det kommer da især an paa at undersøge saadanne Begreber, og deraf at udlede dem, der staa i nærmeste Forbin- delse med disse. Författaren har vedholdenden arbei- det paa denne Mark og har i denne sin sidste Afhand- lig, der udkommer som offentlig Disputation, betyde- ligen udvidet Gjenstanden for sine Undersøgelser, i det han betragter nye Classer af Functioner, der dog staae i mærkelig Forbindelse med de foregaaende. Vi be- klage, at det paa dette Sted ikke er os muligt at give nogen tilstrækkelig Forestilling om deres Indhold, der ikke blot vise Författerens udbredte Kundskab og For-

trolighed med Videnskabens nuværende Tilstand, men ogsaa hans Kald til at virke for dens Fremme. Men dette lille Skrift, der allerede i og for sig har saa me- gen Interesse, vækker ogsaa vor Opmerksomhed, som et Bidne om videnskabelighedens Tilstand paa det Uni- versitet, der fremviser saadanne Disputationer. — — Anderledes etc. (Se föregående årgång p. 232).

b) Uti en så kallad Gennmälan, som särskildt åt- följt sednaste Heftet af Maanedsskrift för Litteratur, har Adjunct Ekelund icke otvdyligt velat låta förstå, det den i nämde Tidsskrift 7 H. p. 96, införda Re- cension måste härslutit från en som är lika bekant med undertecknads ideer som jag sjelf, det vill väl säga från mig sjelf. Huru dermed verkligén sig förhåller, inhämtas bäst af det yttrande, som hufvudredactören för nämde Tidsskrift fällt i närvaro af flere utmärkta landsmän, H:r Berzelius, Ålgårdh m. fl., samt af följande Transsumt, Lit. A och B.

Då Redactionen bäst sjelf kan upplysa, huru med ifrågavarande recension sig förhåller, anser jag för öf- werflödig, att ingå i något slags försvar mot den beskyllning, som genom nämde talesätt antydes. Lit- wist innehåller nämde Gennmälan något, som jag tor- de böra beswara, helst Författaren tyckes äska swar. De sannolika skäl han anför till styrka för sin mis- tanka, befinnas för öfrigt wid närmare granskning sak- na all kraft. För att blott hålla oss wid det hufvud- sakligaste, det att Recensentens anmärkningar finnas öfverensstämma med mina oppositioner mot samma disputation, så bewisar detta blott, att denna af- handlings swaga sidor ligga lika i dagen blottade för hwar och en, som vill underkasta sig mödan, att med någon granskning genomläsa densamma. Äfwen är öf- werensstämmelsen på långt när ej så fullständig som H:r Ekelund föregifwer; ty dels woro de flesta af Re- censentens anmärkningar icke ibland mina oppositioner och dels woro de flesta af mina anmärkningar helt andra. Till de förra kunna wi räkna Recensentens anmärkningar, att H:r Ekelunds afhandling blott är en simpel användning af de förste principer, att det är ändamålslöft, att på en onyttig lång omväg kom-

ma till simpla kända resultat, att Hr Ekelund är långt från vetenskapens närvarande ståndpunkt (ehuru wiserligen många med mig af hans wal af ämne och sätt att behandla det kunde sådant mistänka); af hwilka anmärkningar ingen af mig blef i oppositionen anford. Deremot anmärkte jag, 1:o att han ej riktigt titulerat sitt arbete, eller också ej fullständigt afhandlat sitt ämne helst den af honom använda titeln, efter de bästa författare, Euler etc. utsträcker sig till alla differentialequationer af första ordningen mellan twenne obekanta, då hans afhandling blott rör quadratur-problemet och det under en ganfska ensidig synpunkt, och att han ej med vetenskaplig reda och systematiskt ordning afhandlat sitt ämne, i det han ej fasthållit begreppen princip och function (nödwändigheten hwaraf han dock p. 1 medgifwit), eller från dem härledt sina resultat, samt ej heller wisat att principen hade den allmänna giltighet och brukbarhet att derur alla integraler kunna med lätthet och säkerhet erhållas. 2:o att han tillfölje deraf hade bort använda sin princip på annat än kända formler, för att ådagalägga dess allmänna giltighet, helst denne mycket kan betwisas. 3:o att i hans afhandling felades mycket, som hörde till hans ämne, äfwen i dess inifränkare betydelse af quadratur, såsom läran om defnita integraler, om sätten att apporimera till ett gifwet integral, at numeriskt uträkna en tabell öfwer hwarje integrals wärden etc. 4:o att han uraktlåtit bewisa sina seriers convergence, något som dock är högst wäsentligt, helst man med divergenta serier kan bewisa hwad orimlighet som helst, hwarföre nästan alla hans resultat kunna anses obewista, helst han endast dem bewist med serier, hwiskas convergence icke blifwit ådagalagd. 5:o att han hade för consequencens skull bort utsträcka sin princip till finit summation, och ej, såsom händelsen är i hela afhandlingen, verkställt denna blott genom induction. 6:o att coefficienterna N p. 22 kunna enklare uttryckas genom den af Le Gendre undersökta funktionen Γ . 7:o att 3 Författarens anmärkning wid några af sina resultat att de äro "antea nota", men hans underlåtande häraf wid andra lätt skulle förleda någon i Matematikens historia oerfaren läsare, att tro, det dessa woro hans egna uppsinningar, utom directa tillagnanden, såsom p. 2, 13, till hwilka wi torde återkomma, ty något nytt resultat har ingen någorstädes funnat i hans afhandling uppleta. Men denna lista kan wara nog. Hwad Hr Ekelunds ohemula anfall mot Recensenten angår, ehuru de wiserligen förtjente

weberbörlig näpft, tror jag mig tryggt kunna öfwerlemna dem dels till dess egne åtgärd, dels till den opartiske läsarens sunna omdöme och rättskänsla.

Slutet deremot af Hr Ekelunds Antikritik är egentligen riktadt mot min afhandling. Hälten af dessa hans slutanmärkningar är af den art, att de ej kunna lemnas alldeles obeswarade, isynnerhet som de nu äfwen blifwit framställda i Swenskt tidning inför en Publik, bland hwilken werkelige kännare af det ifrågawarande ämnet äro ganfska få. *) Han påstår der at jag wid framställningen af comparationstheorien för funct. A , 1:o uteslutit en equation, som Le Gendre anser som grundequation. 2:o tillegnat mig som min egen uppsinning eqq. V, VI . . . IX, och i synnerhet X, (Spec. Exercitii An. p. 9), som dock efter hans sätt att tolka saken, måste tillhöra Le Gendre. Häruti finnas icke mindre än 3:ne oförstynt origina

tiga påståenden: Ty 1) equationen $\psi x + \psi \frac{-x}{1-x}$
 $= -\frac{1}{2} (\text{Log } 1-x)^2$, (hwilken Hr E. besynnerligt nog skrifer till hälften under form af en antydd integration — han tar nemligen en del af Le Gendres bewis i stället för sjelfwa theoremet, som bewises —) förekommer just hos mig under Nr II (i Spec. Ex. An. p. 8), darest också p. 245 af Le Gendres Exercices uttryckligen citeras; denne har således ingalunda af mig blifwit utesluten. 2) Le Gendre anser ej — och kan aldrig anse — denna equation som grundequation för comparation af function A . Om den wore sådan skulle alla öfrige equationer för A kunna utan integration derur härledas: hwilket är omöjligt, men wäl låter sig göra medelst min equation X, om hwilken jag derföre pag. 9 yttrat vicem omnium generis potest. 3) Hr Ekelunds sätt at advocera bort min förtjenst af Eq. X. är alltför märkwärdigt, eller rättare det är ett talande exempel på huru ärligt Hr E. brukar förfara. Om jag rätt fattat hans mening, skulle jag uteslutit nygnämde Equation II, för at i slutet af bewiset för Eq. X. begagna den under den förklädda (werkligen mycket förklädda!) formen

$dA(-xy) = \left(\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y}\right)L(1-xy)$ till erhållande af Eq. X. och det är just denna differentialformel, hwilken Hr Ekelund anser för den wäsentligaste wid

*) Denna period beror derpå, att Hr Ekelund redan då sändt sin genmälan at intagas i et Swenskt dagblad, liksom nu till denna tidnings Redaction, men utan att den deri då blef intagen.

frågan om comparation af function Lammas: hvarföre han tror sig kunna harnas rättwist deröfwer, at jag ej satt den främst i det ifrågawarande bewiset. Sannerligen wore det icke en vigtig sak, om functioners comparation ej fodrade annat än dylika differential-equationer eller rättare comparation wore då en sak utan all swårighet: Fagnani, Euler, Le Gendre, Abel, Jacobi m. fl. undersökande de Elliptiska functionernas natur, skulle således för det lättaste af alla göromål hafwa arbetat månader och år, och under dem användt kanske otaliga sömlösa nätter — förgäfwes. Efter en sådan Hr Ekelunds högst vigtiga upptäckt, måste comparation af nya functioner d. ä. undersökningen af deras egenskaper, wara en så lätt sak, att hwar och en som af Hr E. blifwit hugnad med laudatur eller hwilken inför Prof. och Riddaren Swanberg befunnits wärdig approbatur, genast måste kunna verkställa den. Ty för att hålla öf wid det närwarande Ex., hwad kan wäl wara lättare, än at, då jag p. 1 definierat

$$Ax = \int \frac{dx}{x} L \sqrt{1+x} \text{ genom differentiation finna, at}$$

$$\text{först och främst } dAx = \frac{dx}{x} L \sqrt{1+x} \text{ och sedermera at,}$$

$$\text{när för } x \text{ tages } -yz, dAy z = \left(\frac{dz}{z} + \frac{dy}{y} \right) L \sqrt{1-yz}.$$

Denna equation, hwaraf E. gör så mycket wäsen, erhålles derföre tydligen genom de "aldra enklaste" differentiationsreglorna, och den kan derföre med rätta anses tillhöra hwarken mig eller Le Gendre, utan dessa reglors uppfinnare. På samma sätt skall wäl Hr E., när han en gång hos Euler, Le Gendre, Abel

$$\text{eller Jacobi stöter på equation } dFq = \frac{dq}{\sqrt{1-c^2sq^2}},$$

jämte någon stället deruti gjord substitution, genast beskilla dessa, at hafwa från Newton och Leibniz tillagnat sig sina werldskunniga theoremer om elliptiska functionernes egenskaper. — Dock detta torde höra til Hr E:s "öfvergående rättstänsla." När han en gång hinner til war p. 50, ännu tyckes han likasom wid oppositionen ej hafwa hunnit utöfwer inledningen af mitt Specimen) och der stöter på equationen

$$dD^{\alpha+\beta}(-x:y) = \left(\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y} \right) L \frac{y^2 - 2xy C\alpha + \beta + x^2}{y^2},$$

så skall han säkerligen tillägna min Eq. Jo (p. 49) antingen Newton eller Leibniz, eller om han handelsjewis nyfätt "les Exercices du calcul integral" i handom, — Le Gendre. Wi kunna wäl minst af honom bland våra landsmän wänta öf annan rättwisa, än den han skulle bestå de nyfnämde Lärde.

Men för att återkomma till påståendet, at hela comparation af functionen A, och således war Eq. X, tillhör Le Gendre, låt öf se huru det förhåller sig med E:s härledning häraf. Han "tager" $1-yz = (1-z)(1+az)$. Denna equation är werfeligen tagen, men ej af öf från Le Gendre, utan af Hr

E. är den "tagen" (ett annat ord kanske uttryckte bättre den "fanna ätkomsten") från war p. 9, der den står tydligen att läsa. Hade här E. litet bättre idé om hwad comparation af en function will säga — eller hade han blott studerat wårt specimen litet längre fram (t. ex. p. 12. sq., p. 34, 36, 49, 56), så skulle han wäl hafwa kändt, att i närwarande fall war det ej den förutnämde differentialformeln, utan just denna algebraiska equationen, så simpelt den än må synas, hwilken liksom alla dylika måste sökas genom integration af en differentialequation — och des riktiga användande — som här utgjorde den egentliga swårigheten. Sedan den en gång är funnen, så förhåller det sig dermed aldeles så, som med Columbi ägg efter Americas upptäckt. — At gå densamma redan upptäckta vägen är ingen swårighet: Hr E:s tager öf til sin bewisning icke allenast denna Eq. utan äfwen hela war öfriga i p. 9 utförde calcul. — Han har ej en gång förstått använda sin annars öfliga talang, att komma til et kändt resultat på et owanligt och och högst beswärligt sätt — eller at åtminstone bruka andra bokstäfwer än sin föregångare — dock om förlåtelse jag tror han brukar z i stället för x, så wida icke saktarn gjort detta utbyte af bokstäfwer. — Genom att sålunda plöja med war kalk, will han slå blå dunster i ögonen på hederligt folk. — Dock på det at han eller hans "wänner" och gynnare en gång må äga tillfälle, at komma i erfarenhet af, hwad det will säga, at undersöka en functions egenskaper — och at sluteligen njuta det oskattbara nöjet, att upptäcka en ny functions comparationsformler, så will jag förnya den framställning jag redan p. 16 gjort, af ett par vigtiga integralfunctioner, men inskränka problemet derhän, att jag för dessa blott äskar en duplicationsformel, eller endast en complementformel; eller om man skulle tro dessa wara många gånger swårare, än de functioner, som höra til classen af dem jag underöf — och hwilka jag kallar dilogaritmiska, så kan han företaga sig, at uppsöka en comparation för någon annan ännu ej underöf integralfunctiou.

Hr E. tillskrifwer Le Gendre äfwen eqq. V—IX; angående dessa wilka wi medgifwa at, en af dem är så beskaffad, at den kan härledas af de öfriga; och för öfrigt bedja wi den opartiska granskaren besinna, at då det för tillfället ej war fråga om afhandlandet af functionen A:s theorie, kunde wi blott i förbigående och historiskt upräkna de resultater wi kommit til, utan at hafwa tillfälle at utveckla den "fanna ätkomsten" — d. ä. wisa de vägar på hwilka wi successiwe kommit til allt större och almännare resultater. Detta har jag utfört i en särskild afhandling om functionen Lammans egenskaper. Men efter Hr Ekelund talar om tilegnande af andras uppfinningar, låtom öf se til, om han icke blot ser grandet i sin broders öga, men icke bjelken i sitt eget. Wi wela härwid inskränka öf til blott något af det som strax wid offentliga Disputationsacten anfördes. Om någon wil jämföra §. 482 af Lacroir's Traité du Calc. Int. med Hr E:s p. 2, der denne talar om "nostra via" — så undras hwaruti Hr E:s bewis af Bernoullis se-

ries skiljer sig från Lacroix; manne H:r E. har gjort annat än satt fx för y ? — Eller åter om man jämför s. 396 l. c. med H:r E:ds p. 13, der han säger sig bort "istam theoriam nostram amplificare formula" — så skal man finna ingen annan skilnad än at H:r E. satt r, b, a, m i stället för Lacroix's . . . . .
 . . . 1— p, a, b, m —1. Härå svarade och kan väl aldrig E. svara annorlunda, än at han (tvärtemot latinska språkbruket) med nos och nostra förstår sig sjelf och H:r Lacroix, som förstås inunder utan at citeras. Eller — då H:r E. tilldelar sig sjelf så mycket, är han consequent nog äfwen något frifostig mot andra — om man jämförer bewiset (p. 5) af formeln

$$\int \frac{dx}{x} = L \frac{x}{a}, \text{ som H:r E. påstår skola vara först fun-$$

nitt af Prof. Nidd. Swanberg, med det samma hos Lacroix s. 360; lär väl ingen wäsentelig skilnad finnas: at den förre efter wanligheten med mästarehand framställer sit ämne, har väl ej med sjelfwa upptäkten att beställa. En wetenskapsman af så stora förtjenster är alt för modest, at wilja tilegna sig en sak, som i tryck finnes decennier förut kungjord: han har nog egna lagrar för at icke behöfwa tacksam mottaga sådana som ej tilhöra honom, om än H:r E. skulle tro sig med fördel kunna tilldela dem.

En lika bestaffad anmärkning skulle kunna göras wid p. 41, men det anförda torde vara tillräckligt, för at sätta H:r E:s förfarande i wederbörlig dager. Den som behagar ge någon akt på det redan anförda, och ej förefatt sig att blunda, torde deruti finna grunder nog at riktigt bedöma det samma.

Lund den 24 Oct. 1830.

H.

P. S. Til det föregående har jag nu egentligen ingen ting at tillägga, utan får blott bejsa läsaren ursägta ifall något för alwarsamt ord i harmen öfwer et ohemult anfall skulle då undfallit mig; något af det då sagda är väl redan föråldrat, och särdeles bör man förmoda, at de då bristande studierna, (se den i No 29 intagna Recension) blifwit återhentade, då författaren sedermera tilegnat sig en närbeslägtad lika widsträckt wetenskap, och för begge wunnit pris. Det som för saken skull egentligen kunde vara at tillägga, wore angående systemålet med H:r E:s afhandling, hwilken man i Genmälan först får weta hafwa warit, "at från en gemensam princip på et direct sätt deducera integration af differential-functioner af en variabel." Då denna princip har H:r Ekelund tydligen trott sig finna i Bernoullis serie, hwars bruk och wärde han öfwerfaktat. Den förste som anade dennes wigt, i fall saken eger någon, war dock ej såsom H:r E. p. 2 säger H:r Lacroix, utan sjelfwa des upptäknare, som kallat den "seriem universalem, quae omnes quadratas generaliter exprimit". Bernoullis serie har dock i integralräkningen och kan aldrig hafwa annan betydelse, än den Lacroix i början af s. (482) antyder: at den nemligen afger et af de sätt, hwarpå man kan i serie utwedla et integral. Formen för den allmänna termen gör det tydligt att den

måste vara mest applicabel til det integral $\int y dx$, för hwilket y är af formen $x^m fx$; då serien måste utfalla enklare, och stundom så enkel at den är sum-mabel. Men i de flesta andra fall blir serien mycket obequämare än de serier man erhåller efter någon af de andra methoderna. Ofta hjälper dock ingen forts utwedling, utan man måste upplösa integral-formeln i sina enklaste elementer, samt studera dessas egen-skaper, och uträkna deras tabeller. Dessa tanfar utwed-lade jag och redan för 11 år sedan uti Praenotiones de functionibus rationaliter Logarithmicis integran-dis; de ha och sedermera af andra Mathematici blif-wit gillade (Lit. C.); och man synes mig ofta skola förgäfwes på dem försöka använda Bernoullis serie, som blott är lämplig för differentialet af nämde form. Desså använder Prof. E. den nästan blott på dylika integraler. Det skulle deremot vara rätt interessant at se honom bequämligen använda den på andra dif-ferentialet, helst sådana, hwars integraler förut äro okände, för at se om han erhåller det rätta, det will säga det enklaste resultatet, efter sin så högt prisade princip. Jag upmanade honom och redan då offent-ligen dertill (Jb. p. 9), men har ännu icke hugnats med något swar. Förmodeligen har han i detta af-seendet warit mindre förbehållsam mot et wigt lärdt samfund, som bättre wetat uppsatta des stora förtjen-ster; men jag har dock ännu förgäfwes i des Hand-lingar efterspanat gätans lösning.

Lund den 23 Oct. 1842.

C. J. H.

Lit. A.

Köpenhamn den 4 Oktober 1830.

— — — Hurudan tonen i affeende på det utspridda ryktet om recensionens författare här i staden är, erfar du bäst af Prof. Agardh, som talt wid Orsted etc. och som försäkrat att det är aldeles ogrundadt.

J. M. Löfmark.

Lit. B.

Kjöbenhavn den 13 October.

— — — Uagtet det höjt uforeswärlige i Mr Ekelunds Astringer, forekommer det mig dog at de kunne være temmelig ligegyldige for H:r Professoren, og at Enhver, som har det mindste Bekjendtskab til Dem, maa betragte disse med Ringeaagt. Det gjør mig kun ondt, at dette Swar er fulgdt med Maanedskriftet, forend man deri har kundet oplyse Pub-licum om den sande Sammenhæng. Emedlertid er det Redactionens Pligt, at erklære, at de Beskyldninger, som synes at indeholdes i Ekelunds Swar, ere aldeles ugrundede, og at De aldeles ingen Deel har i den frevne Recension. —

H. G. Schmidten.

Lit. C.

Frederiksborg 28 April 1831.

— — — — — Deres philosophiske Betragtninger over Functionerne have i høi Grad interesseret mig, jeg har derved med Fornøielse læst p. 9, og jeg længes ret efter Fortættelsen af Deres Afhandling om denne Klasse af Functioner, som De har bearbejdet med saa megen Held. —

H. G. Schmidten.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1843.

